

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Aurifodina artium et scientiarum omnium

Drexel, Jeremias

[Antwerpen], 1641

Cap. VII

urn:nbn:de:bsz:31-97047

que dignius notatu. Quid obest eandem, verbi gratia, patientis Christi effigiem diverso domus conclavi, aut domibus etiam diversis reponere? Quid vitii est una fidelia duos tresve parietes dealbare? Ita prorsus quid dispendii est unam aliquam lectiorem sententiam, aut rariorem historiam diversis forulis mandare, nec pennæ, nec chartæ, nec laboranti dextræ hic parcendum. FAVST. Quid si penitus ignorem, quo lectum aliquid referendum sit, quid agam? EVLOG. Hic singularem docendus es industriam.

CAP V T VII.

Septima singularis industria:

Miscellæ eruditionis excerpta.

GELLIVS, seu mavis, Agellius, quem supra ad dicendum testimonium citavimus, variam ab aliquibus, & miscellam, & quasi confusaneam doctrinam asserit conquistam *a*. Hujus conquirendæ industriam te jam docebo. Si ergo, quod ais, legendo vel audiendo tale quid dicas, quod videatur in aliquam classẽ certam referri non posse, hoc age, & præter tres illas, *Lemma*, *Adversaria*, *Historica*, classẽ constitue quartam, eique præfige titulum *Miscellæ*. Huc refer, quidquid alibi nil habere loci videtur. Atque ut oculis tuis fidem faciam quod & in cæteris factum, en librum mea manu scri-

a Gell. l. 20. Noct. Atticæ, II, ult.

scriptum, qui solam hanc confusaneam
doctrinam continet; libro nomen dixi,
Olla pauperum *a*. Nam uti opimiores cu-
linæ ossa, carnes, olera, pulres in ollam
conjiciunt, pauperum ad fores expectan-
tium solatio, ita miscellam eruditionem,
in hunc, quem cernis librum, congeffi,
labore non difficili, utilitate maxima.
Hoc certe penarium in plurimos mihi
usus serviit. Hic reperies comœdiarum,
orationum, elegiarum, problematum,
scriptionum aliarum ingenti numero
themata, hic Artis & Naturæ miracula,
omnigenæ formæ ac materiæ pocula, di-
versissimi generis parva quæque ac mi-
nuta, singularia quædam ab aliquibus
numquam facta. Sunt, qui numquam
mentiti, alii qui numquam irati, qui
numquam jurarint aliqui; non desunt,
qui numquam riserint, qui numquam fle-
verint, qui numquam siverint, qui num-
quam sat cibi aut somni admiserint, nil
costi ederint, è mensa numquam saturi
abierint, numquam litigaverint, num-
quam laverint, nullas umquam carnes
gustaverint, nil umquam vini biberint,
dormientes numquam jacuerint. Ita bea-
ta Euphrosyna numquam sedere visa,
Isidorus nil umquam vestis lineæ gesta-
vit, Or Abbatem nullius umquam sermo-
nis poenituit, Macarius ex quo salutis
fonte tinctus est, numquam humi ex-
puit,

a Wrin haf.

puit: Theonas annis triginta numquam
 locutus est: Ioannes Abbas annis qua-
 draginta numquam mulierem; num-
 quam pecuniam vidit, nec ipse umquam
 comedens, aut bibens visus est: Posido-
 nius numquam ad dimidium diem inju-
 riæ recordatus: Paphnutius annis octo-
 ginta numquam duabus tunicis usus:
 Gaddana toto vitæ tempore numquam
 sub tecto fuit: Abbas numquam cubare,
 sed vel stare, vel genua flectere consue-
 vit: Aceptimas annis sexaginta neminem
 unquam vidit, cum nemine sermonem
 miscuit: Chrysostomus numquam ulli
 maledixit, &c. Paucos nominavi ex
 eorum numero, quos hoc nomine
 in hac Miscellanea retuli: neque verò
 auctores tantum pro singulis testimo-
 niis, sed & librum, caput, paginam ad-
 scripsi (tu tuis hoc oculis cerne) ut quod-
 vis, cum opus, repertu esset promptissi-
 mum. Et quæso te, vel hinc disce, quan-
 ti & usus & fructus sit excerpere. Ex his
 unis tantummodo Notis, in hanc unam
 vocem, NVNQVAM, velut neglectim col-
 lectis, possim revera librum conscribere
 singularem. Tanti nihil est negligere,
 & vel obiter, modo constanter excerpere.
 Quamvis omnia ista, fateor, quæ in
 ollam pauperum, seu miscellam erudi-
 tionem conjeci, commode in adversaria
 vel Historica referri potuissent. Sed ego,
 quod scias, hæc Excerptorum compen-
 dia

dia principio mei conatus non sciveram. Eam ob causam forulos & loculamenta multiplicavi. Ut ut sit, præstat excerpere, quam omnino negligere, in quamcumque demum excerpas classem. Modo bovem habeas etsi stabulum bovi tam aptum non habeas. Verum, ut aliquid etiam paradigmatis sit, ad noscenda rectius Miscellanea, sub aspectum dabo pocula. De poculis, quod præfabar, ut etiam de rebus minutis, de hac voce, *Vinum*, innumera excerpfi. In gustulum sint hæc, obvia, eaque perpanca.

Pocula. Equulus argenteus inauratus, cujus mentionem facit Cicero oratione Verrina 6. Poculum Semiramidis admirandum, cujus pondus quindecim talenta auri colligebat, de quo Plin. lib. 33. Nat. Hist. c. 3. mihi pag. 697. In Minervæ templo Helena sacravit calicem ex electro mammae suæ mensura. Plin. l. 33. Nat. Hist. c. 4. mihi pag. 700. Prodent electri variantia pocula virus. Serenus, Phialæ binæ lacte refertæ, quas Angelus Martyribus propinavit. Cæsar Baron. tom. 2. Annal. an. 262. n. 10. Posthumius Consul Romanus, ubi viginti milia suorum amisit, in silva ob incisas Gallorum stratagemate arbores, & ipse occubuit, mortuo præcisum caput; calva auro calata in poculum, quo sollennibus litabatur. Livius, Decade 3. l. 3. seu l. 23. mihi pag. 133. Hoc tamen in nullo

R

india

indice Liviano reperies: & tu nihilominus fidas indicibus; C. Marius post Iugurthinum, Cimbricum, Teutonicum bellum, cantharo semper potavit, quod Liber pater post victoriam in Asia partam hoc usus poculi genere ferebatur. Valer. l. 3. cap. 6. n. 6. Mazagarum regina Cleophes cum magno nobilium feminarum grege, aureis pateris vina libantium, processit obviam Alexandro regi, nec veniam modo, sed & pristinae fortunae decus impetravit. Curtius lib. 8. hist. cap. 20. De capaci trium circulorum poculo vitreo vide Tschreden D. Martini Lutheri Francofurti ad Moenum anno 1576. cap. 80. & ultimo, vom Hossleben / mihi pag. 446. Sed erravit typographus, nam esse deberet pagina 445. ordine. Etiam Germanicos, ut vides, à capite ad calcem evolvere, & more meo ex iis excerpto. Ajunt potum ex ursino cerebro confectum, & ex ejusdem cranio propinatum, ursinam rabiem inducere, ita ut is, qui bibit, in ursum se mutatum putet, quidquid cernit, speciem urforum judicet, in ea vero rabie perseveret, dum poculi vis fuerit resoluta. Apud Indos ex asini silvestris cornu fit poculum, è quo si quis bibat, eo die à morbo eximius est. Philostratus in Apollonio Thyanao l. 3. cap. 1. & 10. Poculum ex hedera quod Cissybium vocant, conviviis dupliciter aptum; primo, quod temulentiam arceat;

ceat;
qui
tant
thia
è lig
dilu
tran
nen
358.
lice
lo d
ron
tem
sign
21.
D
jeju
har
tine
& a
mo
In s
sti,
men
dici
quis
ce d
bas
De
pag
R
funt
min

P A R S I I I . C A P . V I I . 243

ceat; deinde, quod cauponum fraudes, qui vinum aqua maritant, deprehendat: tanta est enim aquæ, & hederæ sympathia & amicitia, ut si vasculum pororium è ligno hederaceo fiat, eique vinum aqua dilutum infundatur, vinum paullatim transluat, aqua, quæ fuerat mista, remanente. Plin. l. 16. Hist. Nat. c. 35. mihi pag. 358. De B. Lupi Senonensis Episcopi calice, in quem, dum res divina fieret, cælo delapsam ferunt gemmam, Cæsar Baronius in suo Martyrologio die 1 Septembris. De vitro D. Benedicti ad crucis signum crepante, Franciscus Haraus die 21 Martii, mihi pag. 180.

D. Radbodus Ultrajectensis Episcopus, jejuniis ita exhaustus erat, ut vix ossibus hæreret. Hic carniæ & vini semper abstinens, tegendæ sanctitati aquam onyche & auro bibit. Zacharias Lippeloo, tomo 4. die 29 Novembris, mihi pag. 620. In sacris calicibus olim imago erat Christi, forma pastoris ovem errantem humeris reportantis. Tertullianus l. de Pudicitia, c. 10. mihi pag. 1202. Forte, inquit, patrocina bitur pastor, quem in calice depingis, de quo nihil libentius bibas, quam ovem poenitentia secundæ. De eodem cap. 7. hoc ipso libro, mihi pag. 1199.

Rex Merciorum VVithlafius scyphum suum inauratum, quem crucibolum nominare consuevit, cœnobio Croyt-

R 2

lan-

landiæ in monumentum donavit. Iacobus
Gretserus in Horto S. Crucis, parte 5.
c. 7. mihi p. 241.

De S. Donati Præfulis Aretini vitreo
calice fracto & prodigiose refeito, Si-
mon Majolus, tom. 1 Dierum Canicu-
larium, Colloquio 20. mihi pag. 699.
Ad crateres Siculos perjurâ olim explo-
rata. Simon Majolus, tom. 2 Dierum
Canicul. Colloquio 2. mihi pag. 138.

Thomas Morus Angliæ Cancellarius
munerum suspectorum osor, poculum
aureum sibi à vidua oblatum, humanif-
sime accepit, convocata familia donum
magnificis verbis prædicavit, allato vi-
no impleri iussit, demum comiter pro-
pinans præbabit, simulque poculum re-
stituit, domum, unde extulisset, referen-
dum. Thomas Stapletonus in vita Mo-
ri, c. 3. mihi pag. 38. Alboinus Longo-
bardorum rex Veronæ in convivio hila-
rior Rosmundæ conjugî, vinum offerri
iussit è calva Chunimundi regis, qui Ro-
simundæ pater fuit. Illa & hanc injuriam,
& parentis eadem simul ultura, Helmi-
gem armigerum in mariti necem impu-
lit, cui etiam deinde nupsit. Sed Ravennæ
eidem Helmigi venenatum poculum
propinans ex eodem bibere coacta, una
cum altero hoc marito periit Henricus
Spondanus ad annum 571. mihi pag. 639.
Nicephorus in Oriente Imperator à Bul-
garis captus, & occisus est. Occisi caput
osten-

ostentui diebus pluribus suspensum.
Exempta dein huic capiti calva, & argento clausa principibus Bulgarorum pro poculo fuit. Henricus Spondanus ad annum 811. mihi p. 778. Simile quid memorans Ioannes Manlius parte 2 Collettaneorum, mihi pag. 47. Moscovia princeps, inquit, principem alium hostem suum militiæ cepit & interfecit; ex interfecti cranio formavit poculum cum ista in aureum circulum inscriptione: Appetisti aliena, perdidisti tua. Tantæ capacitatis poculum Herculis fuisse ferunt, ut ex eo non tantum potare, sed in eo etiam navigare licuerit. Guido Pancirollus, tomo 2 Memorabilium, tit. 2. mihi pag. 221. Verum

Sol prius oppositas perfundet lumine terras,
quam nos reliquam poculorum seriem
lustremus. Possim adhuc nescio quot
mensas opplere poculis, quæ mihi olla
pauperum, mea Miscellanea, submini-
strent. Et hæc me pænè dormiente in
Notas hæc confusaneas transierunt.
Sed nolo hac via vel passum progredi.
Tu, si plura velis, consule Macrobi-
um l. 5 Saturnal. cap. 21. Lazarum Bay-
sium de Vasculis & urceolis. De Princi-
pum poculis Benedictum Pererium, tom.
4. Geneseos, c. 44. initio. De Poculis
Erycius Puteanus in suo Como. De Por-
cellanâ, Electro, Mulæ ungulâ; De po-
culis Saguntinis fictilibus, Samiis, Cry-

stallinis, Aretinis Henricus Salmuth tomo 2 Memorabilium, titul. 2. in Notis, mihi pag. 142. Ohe satis est de his, satis. Ad alia. F A V S T. Vel pauxillulum moræ impetrem. De *Minutis* etiam, & de *Vno* facta mentio. EVLOG. Dandum aliquid importuno monitori. Sed scias me neque de *Poculis*, neque de *Vno*, aut *Minutis* tantum, plurima confusè in ollam pauperum congestisse, sed de rebus quibuscumque aliis, quibus non adeo erat opportunum, sedem certam assignare, quia tamen *Minuta* & *Vnum* in mentem tibi sunt *a*, en utriusque Specimen, sed succinctissimum. Non hic *Iliades* teximus, neque centones sarcimus, neque *Tellenis* cantilenas canimus; Excerpti modum tradimus, idque compendio. *Sejuncta* sunt hæc; *Multa & apta dicere*. De *Minutis* igitur.

Minuta, Rerum natura nusquam magis, quam in minimis tota est. Plinium vide lib. 11. Nat. Hist. cap. 2. & 3. & 24. Anatomiam formiculae admirandam in Basilio Magno invenies epistola ejus 168, ad Eunomium, mihi pagin. 629. Augusto Imperatore ex Africa misit procurator ejus ex uno grano (vix credibile dictu) quadraginta paucis minus germinab. Extantque de ea re epistola. Misit & Neroni similiter trecentas quadraginta

a Plautinum.

b Alii, *grana 400*.

P A R S III. C A P. VII. 247

ginta stipulas ex uno grano. Plinius lib. 13. Nat. Hist. cap. 10. mihi pagin. 409. Idem de Torpedine pisciculo mira lib. 32. cap. 13. Myrmecides Milesius, & Callicrates Lacedæmonius quadrigas unā cum aurigis fecerunt, quas alis musca posset abscondere. Navem fabricarunt, quam apicula pinnis tegeret, iisdem distichon elegiacum sesami minuto semini litteris aureis inscripserunt. Callicrates formicas etiam ex ebore, aliaque tam parva fecit animalcula, ut partes earum à cæteris discerni vix possent. Ælianus lib. 1. Hist. Var. cap. 17. mihi pagin. 14. Plinius l. 7. Nat. Hist. cap. 21. & lib. 36. cap. 5. In nuce inclusam Iliada, Homeri carmen in membrana scriptum, tradidit Cicero in Academicis quæstionibus. Adrianus Iunius testatur à sese visum cerasi nucleum in quasili formam exsculptum, quo quindecim paria tesserarum suis punctis affabrè distincta continebantur. Idem asserit Franciscum Alumnum in denariolo Symbolum Apostolorum & principium Evangelii divi Ioannis, idque sine notis perscripsisse. Non hæc minuta satis? Anno 1584. Bolzani missi in montes metallici fossores cum suis quisque, ut solent, lampadibus. Eorum incautior unus lampadis mucum projecit in sulfuris venam, & ita incendit montem, ut socios omnes repentinum hoc incendium

suffocarit, mons ipse biennium ferme arserit. Quam verum! Scintilla modica magni sæpe mater incendii. Ita favilla in flammam, furculus in silvam, gutta in flumen crescit. Augustinus, seu quisquis est auctor, sermon. 3 ad Fratres. Curtius lib. 6. ante medium, & lib. 9. initio. Dum funus Eudociæ Imperatricis transiret, puella casu dejecit sputum, quod morte luit comprehensa & cremata. Spondanus ad ann. 611. mihi pagin. 673. Planè incendium è scintilla. Puncto quid minus? Encomium illius habet Delrius panegyri 3. de Matre Domini in cælum Assumpta, medio ferè. Momenti sæpe maximi sunt minima. Ob unicam non rarò voculam, imò ob syllabam aut litterulam quandoque unicam, quantà olim, quantà & nunc subinde controversiæ? Avicula est, quæ bovem imitatur voce, hinc illi, *Taurus*, nomen. Æternum Antverpiæ, monumentum, picta Musca. Philippus Bosquier, part. 4. Academiæ, Conc. 1. cap. 2. mihi pag. 14. Sed abunde satis de *Minutis*, & plura, quam volebam; taciturnis chartis relinquamus cætera. De *Vno*, unum alterumve dictum addo, & ad alia transeo.

Vnum. Non bona res multi domini. Rex unicus esto. Hoc ubi dixerat Procopius Palæstina Martyr, cervices securi feriendas præbuit. Euseb. lib. 8. cap. 12. Et

Et nihil minus fit , quàm quod à multis imperatur. Imperium , ait Curtius, quod sub uno stare potuisset, dum à multis sustinetur, ruit. Curtius lib. 10. Sol unus, luna una, unum empyreum cœlum , unus, ut ajunt, phoenix. Vox ista (phœnix) aurem mihi pervellit. De Columbis , Pavonibus , Psittacis , &c. supra mentionem fecimus *a*. Hic ista lemmati de V *x* o , & phœnici placet jungere.

Imperator Rudolphus II niveam & plumis omnibus candidissimam avem habuit, anati non dissimilem , rostro prægrandi , quam passim omnes denudachende Hânsel appellabant , nam ad edendum risum, quem soli homini tribuunt Philosophi *b* & ad mira quævis instituta; sed ea pecuniæ summa est emptâ, quam notare non piguit , sed pæne pudet pronuntiare. Si tamen huic parem, ajunt , & sociam comparare potuisset Cæsar, alterum tantum adjecisset *c*. Hæc

R 5 avis

a Parte 2. c. 6.

b Homo animal rationale, risibile.

c Pragensium civium non unus graviter affirmabat, lacteam alitem illam Imperatoris, viginti millibus florenorum emptam. Sit penes illos fides : ego non adducor, ut hæc ullo modo credam. Ita enim credulum vulgus plurima solet exaggerare , & Musca vilitatem ad Elephantum molem attollere. Prodigium sit, avem unicam vel solum duobus millibus florenorum venire, nisi

avis nunquam lætius quam laudata
 risit *a*. Hæc Excerptis meis, Faustine; sed
 istud & oculis meis, spero, & auribus cre-
 des in domo parentū meorum aluerunt
 volucrem (Saxatilem Turdum nomina-
 runt *b*) sane admirandam, si vel mores,
 vel colores aviculæ spectes. Dorsum illi
 carneum, inspersis decussatim albis plu-
 mulis. Collum ac ventrem inaurabat plu-
 meum amiculum, eleganter mixta nive,
 in purpuram desinebat cauda. Atque hæc
 nostræ domus psalteria, non minus hieme
 quam æstate hilares continuabat, mediis
 sæpe noctibus audita. Cantilenas itera-
 bat non agrestes, sed quas à domesticis
 fuerit edocta. Solebat germanus frater
 meus fidium ærearum organo *c* frequen-
 ter ludere, Hic adesse ales, manubriis *d*
 insidere, attentissima modullos excipere,
 quandoque suos interponere, nonnum-
 quam sola symphoniam pertexere, atque
 æmulari paullo ante auditam sympho-
 niam,

nisi phœnicopterus, aut ipse phœnix sit. Certe He-
 liogabalus Imp. Lampridio teste, convivis suis
 phœnicem promisit, aut mille libras auri. De
 phœnicoptero, cinem fremden Wasservogel
 auß Africa. Juvenalis sat. xi. versu 136. mihi
 pag. 518. Et Scythica volucres, & phœnicopte-
 rus ingens, &c.

a Hinc ille compellantium voces, Schoner
 Hånsel lach mir an. *b* Staintrostel.
c Nuff in Instrument schlagen. *d* Clavier.

niam , & ea quidem ratione aliquot cantu-
tunculas ediscere. Cum vero domus fa-
milia prandium accumberet , illa sapius
aperta caveola evagandi libertatem accep-
pit. Hic ei primus volatus ad patremfa-
milias fuit, cuius vel humeros, vel etiam
digitos (ita ad altorem suum assueverat)
cantillans insedit. Edulia omnis gene-
ris comedit; panem , oryzam, olera, ra-
pas, hordeum, carnes ferinas, bubulas,
vervecinas, ita & pisces ipsas aves in mi-
nuta concisas , imo & caseum esitavit.
Æstivo vespere nonnumquam medio
triclinii in depositam cum aqua tepidiuf-
cula pelvim velut in balneum provolavit,
seque in tepidario libera' iter, modo insi-
liens, modo resiliens, abluit. Finitis ther-
mis, nymphaeo egressa Soli se diductis
& passis alis exposuit, dum siccaretur. Ita
demum silvestrem naturam omnem e-
xuit, ut referata cavea , patulis fenestris
& janua , numquam meditari visa sit fu-
gam. Sed hæc nostræ domus vernacula
cantatrix, hæc familiæ voluptas denique
syntexi contabuit. Huc me duxit orbis
ales unicus , phoenix. Sed ad *Vnum* addo
paucula.

Vnum in homine caput , anima una.
Vnum ovile , unus pastor. Esdras sacer-
dos, lilium unum, rivum unum, civitatem
unam, columbam unam, ovem unam,
vineam unam, populum unum prædicat.
Deus,

a Esdras l. 4. c. 5. v. 23. & seqq.

Deus, qui unus, & maximus, & maxime bonus est. *Ævo* Constantii Imperatoris, Romæ universus populus exclamavit in circo: Vnus Deus, unus Christus, unus Episcopus. Spondanus ad an. 356. mihi pag. 345. Mediolanenses patricii complures confederant Reipublicæ consultantes. Hic audita vox, quæ unum ex omnibus evocabat nomine. Cum autem evocatus moraretur, ignotus homo se spectandum præbuit, rogavitque, ut jam vocatus exiret, quàm celerrimè, dum ille unus exit, turris repente corruit, & alios omnes præter unum illum oppressit. Spondanus, ad an. 1117. mihi pag. 997. Vna Pherenice, filia, soror, mater Olympionicarum fuit. Vna Curionum familia, in qua tres continua serie Oratores, pater, filius, nepos. Vna Fabiorum prosapia, in qua continui tres principes senatus. Sapienter Annaeus Seneca: Talem, inquit, animum esse nostrum volo, ut multa in illo artes, multa præcepta sint, multarum ætatum exempla, sed in unum conspirata. Vnum quid fiat ex multis, sicut unus numerus fit ex singulis. Seneca epist. 84. mihi pag. 550. De *Vno* nimis quam multa. De Artis & Naturæ miraculis si initium facerem, finem non reperirem. Taceo. Hæc mihi olla pauperum. Rhapsodia quotidiana. Miscella mea suppeditant. Vis plura? Tua prome, aut conde aliena, ut inde promas tua.

FAVST.

PARS III. CAP. VIII. 253

FAVST. Quos legam? Et quomodo legam? à quibus incipiam? EVLOG. Hoc ipsum jam indagabimus. Aures præbe vocivas.

CAPUT VIII.

Auctores quinam legendi.

EVLOG. Hic tibi præceptiones doctas, sed brevissimas.

1. Legendus optimus quisque.
2. Legendus, qui maxime faciat ad cuiusvis ingenium.
3. Legendus in quaque doctrina princeps: Recentioribus Veteres plerumque præponendi.

Ita futuro poëta dixerim, Lege Virgilium: Historico, lege Livium: Oratori, lege Tullium: Philosopho, lege Aristotelem. Non intillis? interpretes adhibe. Ita dixerim futuro Medico, Lege Galenum, dein alios, atque alios: Iuriconsulto, lege Bartolum; aut rectius, leges ipsas Leges: Theologo, lege Thomam Aquinatem. Non refert quam multi, sed quam boni & bene legantur. Non enim legenda sunt multa, sed multum. Hic illud Annæi opportunissime instillo: Non refert quam multos, sed quam bonos habeas libros. Lectio certa prodest; varia

a Ita suadebat assidue D. Ferdinandus VVaizenacker Inveconsultus, qui annis superioribus docuit Ingolstadt, & ipsemet Leges totas bis tertio perlegit.